

ՄԱՆԿԱՊԱՏՄԱՆԵԿԱՆ ՀՈՐԻՉՈՆ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ «ՀՈՐԻՉՈՆ» ՀԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Նոյեմբեր 2021

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Սիրելի ընթերցող,

Ընդհանրապես, Նոյեմբերը ճոխ ամիս մըն է, որովհետեւ կը գտնուինք մեր ամենասիրուած եւ սպասուած աւանդական տօներէն մէկուն՝ Նոր Տարուան շէմին: Օդը կը պաղի եւ չորս դին կը զարդարուի կարմիր-կանաչով: Իւրաքանչիւրս ետ կը նայինք նախկին ամիսներուն ընթացքին մեր իրականացուցած նպատակներուն եւ կ'որոշենք աւելի լաւին ձգտիլ յաջորդ տարի:

Սակայն այս տարի կարծես այս ամիսը ըլլայ քիչ մը տժգոյն:

Ճիշդ մէկ տարի առաջ կորսնցուցինք արցախեան մեր հողերուն մեծ մասը եւ ազգովին ապրեցանք մեծ յուսախաբութիւն:

Ամիսէ մը աւելի օրն ի բուն բողոքելէ եւ պայքարելէ ետք, նկատեցինք ,որ լքուած ենք աշխարհի բոլոր պետութիւններուն կողմէ եւ պատերազմի ընթացքին զոհուած իւրաքանչիւր հայ երիտասարդի անունը մեզի պատճառեց անսահման ու աննկարագրելի կսիծ:

Բնական է, որ այս բոլորէն ետք իւրաքանչիւրս կը զգանք հոգեկան տագնապ, սակայն պէտք չէ մոռնանք, որ մեր առիւծ ժողովուրդը ունի հազարամեակներու պատմութիւն, որուն ընթացքին նաեւ ունեցած ենք բազմաթիւ երկիւղալի եւ խաւար օրեր: Մեր ազգը տեսած է աշխարհի ամենաուժեղ կայսրութիւններու ծագումն ու անկումը եւ գոյատեւած մինչեւ օրս, որովհետեւ հայուն արեան մէջ կայ պայքարելու անսահման ուժ:

Հայ ըլլալ կը նշանակէ հպարտանալ մեր հարուստ պատմութեամբ ու գեղեցիկ մշակոյթով, բայց նաեւ, կեանքի գնով սիրել հայրենիքը: Ուրեմն մեզմէ ոչ ոք իրաւունք ունի վար դնելու գոյութենական պայքարի բոցավառ ջահը, որովհետեւ շարունակ պայքարած են մեր նախնիները, պիտի պայքարինք մենք եւ եթէ պէտք ըլլայ պիտի պայքարին նաեւ մեր զաւակները, որպէսզի յաւերժ ապրի Հայ անունը:

Արեւախաչը

Երբեւիցէ հանդիպամ էք այս նշանակին... Թերեւս հայոց պատմութեան գիրքի մը մէջ, նախշուն ձեռագործի մը կամ հայկական ապարանջանի մը վրայ:

Հայկական յաւերժութեան նշանը կամ արեւախաչը հնադարեան ազգային ինքնութեան խորհրդանշան մըն է: Ան շատ յայտնի եւ գործածուած է հայկական ճարտարապետութեան մէջ՝ քանդակուած եկեղեցիներու պատերուն եւ գմբէթներուն, ինչպէս նաեւ խաչքարներու վրայ: Ըստ միջնադարեան մշակոյթի, ան կը խորհրդանշէ յաւիտենական երկնային կեանքը, այդ իսկ պատճառով, զայն կը փորագրեն նաեւ հայրենիքի համար զոհուած զինուորներու յիշատակի յուշակոթողներու վրայ: Սակայն, ահաւասիկ հազարամեակներ ետք, արեւախաչը կը խորհրդանշէ շատ աւելին, հայ ժողովուրդին անկոտրում կամքը՝ հակառակ անթիւ ու անհամար խոչընդոտներուն, անոր վերածնունդը եւ ամենակարեւորը՝ անոր յաւիտենական պայքարը մինչեւ արդար հատուցում:

Շուշի

Մէկ տարի առաջ, 2020 թուականի Նոյեմբեր 9-ին մենք կորսնցուցինք Շուշին:

Սակայն իրականութեան մէջ, Շուշիի համար մարտերը սկսած են աւելի քան 100 տարիներ առաջ: 70 տարի թշնամիին ճիրաններուն մէջ բանտարկուած ըլլալէ ետք, 1992 թուին, Արցախեան առաջին ազատագրական պայքարին ընթացքին, հայ կամաւորական ջոկատները փրկեցին սիրուն Շուշին: Բերդաքաղաքի ազատագրումը դարձաւ հայոց հայրենական պատերազմի պատմութեան մէջ, հայ ռազմարուեստի ամենափայլուն և ամենախոշոր նուաճումը: Այս գործողութիւնը ստացաւ «Հարսանիք լեռներում» անունը, որովհետեւ այնքան անհնարին թուեցաւ, որ պաշտպանութեան նախարար՝ Վազգէն Սարգսեան մարտական ծրագիրը տեսնելէ ետք, խոստացաւ յաջողութեան պարագային անմիջապէս ամուսնանալ: Իրապէս ալ, հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն, հայ մարտիկները տեղատարափ փամփուշտներուն տակ արշաւեցին Շուշիի բարձունքն ի վեր եւ յաղթանակով պսակեցին այդ թէժ մարտը:

Եւ դարձեալ պիտի ծագի պայծառ արեւն ու պիտի հնչեն Սուրբ Ղազանչեցոցի զանգերու դողանջները, որովհետեւ միայն չքնաղ Շուշիով կանգուն է Արցախ աշխարհը:

Ո՞վ եմ ես

Առաջին տառս կը գտնուի «բառ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «բեռ»-ին:
Երկրորդ տառս կը գտնուի «զանգակ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «զանկ»-ին:
Երրորդ տառս կը գտնուի «բարտի»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «բիրտ»-ին:
Չորրորդ տառս կը գտնուի «տապակ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կապ»-ին:
Հինգերորդ տառս կը գտնուի «կարթ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կիրթ»-ին:
Վեցերորդ տառս կը գտնուի «պարիկ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կապիկ»-ին:
Եօթներորդ տառս կը գտնուի «ցերեկ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կեր»-ին:
Ութերորդ տառս կը գտնուի «գարի»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «գիր»-ին:
Իններորդ տառս կը գտնուի «խակ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «ակ»-ին:

ԻՄ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Իմ սուրբ հայրենիք, դու սրտիս մէջ ես,
Դու սրտիս մէջ ես, ոչ լեզուիս վրայ,
Իմ սրտի միջից, թէ սիրտս ճեղքես՝
Դրօշիդ բոցը պիտի հուրհրայ:

Չեմ ուզում գոռալ իմ սիրոյ մասին,
Սակայն, իմացիր, հայրենիք իմ մեծ,
Քեզ հարիւր տեղով խոցեց թշնամին,
Բայց հազար տեղով իմ սիրտը խոցուեց:

Ես ամբողջովին քոնն եմ, հայրենիք,
Եւ մոմի նման, ճամբեքիդ վրայ
Քո փառքի համար թէ մի օր վառուեմ,
Մոխրաբիծ անգամ ինձնից չի մնայ:

Յովհաննէս Շիրազ

Գիտէ՞իր թէ...

Նոյեմբերի 19-ին, Կիւմրիի մէջ, ծնած է հայ բեմադրիչ՝ Ճիւան Աւետիսեան:
Անոր ամենանոր եւ ամենաճանչցուած ստեղծագործութիւններն են Դեւանիկ (2014), «The last inhabitant» (2016) եւ «Gate to heaven» (2019):
Այս 40-ամեայ արուեստագէտին գործերը արժանացած են բազմաթիւ մրցանակներու, որոնցմէ «The last inhabitant»-ը առաջադրուած է Golden Globe Awards-ին 74-րդ մրցանակաբաշխութեան: Իսկ «Gate to Heaven»-ը կը ներկայացնէ արցախեան առաջին ազատագրական պայքարէն ազդուած աղջկան մը հոգեկան ապրումները՝ 2016-ի արցախեան քառօրեայ պատերազմին ընթացքին:
Մի քանի շաբաթ առաջ այս վերջինս ցուցադրուեցաւ Մոնթրէալի մէջ եւ ունեցաւ լաւ արձագանգ:
Կ’առաջարկենք որ բոլորդ դիտէք այսպիսի ֆիլմեր եւ քաջալերէք հայ բեմադրիչներ, որոնք ջանք չեն խնայեր մեր ապրած իրականութիւնը ներկայացնելու ամբողջ աշխարհին:

ԺԱՄԱՆՑ

Աղուոր բառեր

- Գոյամարտ** – գոյութիւնը պաշտպանելու պայքար, կեանքի պայքար
- Վրէժ** – վնաս մը փոխադարձելու արարք
- Ազատատենչ** – ազատասէր
- Անվեհեր** – խիզախ, անվախ
- Պահանջատէր** – իրաւունքներ ուզող
- Հատուցում** – վնասի գոհացում
- Աննկուն** – չխորտակուող, անյաղթելի, անկոտորելի
- Հայրենաբաղձ** – հայրենիքին կարօտ
- Վճռական** – ամուր կամքով
- Խոյանք** – Սլացք, թռիչք

Կրնան գտնել երկու պատկերներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող 7 տարբերութիւնները:

Ո՛վ կ'ուզէ ըլլալ բազմագէտ

- Շուշին ազատագրելու գործողութեան անունն էր՝
 - Բարձունքն ի վեր
 - Հարսանիք լեռներում
 - Բերդաքաղաքի ազատագրում
- Անվեհեր կը նշանակէ՝
 - Անվախ
 - Անյաղթելի
 - Ազատասէր
- Ո՛վ ծնած է Նոյեմբեր 19-ին:
 - Յովհաննէս Շիրազ
 - Ճիւան Աւետիսեան
 - Վազգէն Սարգսեան
- Երբ կորսնցուցինք Շուշին:
 - Մայիս 8
 - Նոյեմբեր 9
 - Սեպտեմբեր 27
- Հայկական դր ֆիլմը առաջադրուած է Golden Globe Awards 74-րդ մրցանակաբաշխութեան:
 - The promise
 - The last inhabitant
 - The cut
- Ինչ է արեւախաչը:
 - Արեւներով զարդարուած խաչ մը
 - Հայկական յաւերժութեան նշանը
 - Խաչքարի տեսակ մը
- Ճիւան Աւետիսեանը հայ ... մըն է:
 - Երգիչ
 - Քանդակագործ
 - Բեմադրիչ
- Շուշին ազատագրուեցաւ ... թուականին:
 - 1991
 - 1992
 - 1994
- Ինչ կը խորհրդանշէ արեւախաչը:
 - Պայծառ օրեր
 - Յաւատեանական երկնային կեանք
 - Կեանքի անիւր
- Ո՛վ է Իմ սուրբ հայրենիք բանաստեղծութեան հեղինակը:
 - Յովհաննէս Թումանեան
 - Խաչատուր Աբովեան
 - Յովհաննէս Շիրազ

Մանկապատանեկան Զորիգոնը կը հովանաւորեն ՀՕՄ-ի Գանատայի Շրջանային վարչութիւնը եւ Գանատայի շրջանի իր 10 մասնաճիւղերը

Յեռաձայն (514) 332-3757
Յեռապատճէն (514) 332-4870
Email: sylva@horizonweekly.ca

Թիւր պատրաստեց՝
Արիանէ Թաւաքեան